

pán részletében tártuk fel. Számos hulladéktároló-gödöröt, vermet, szabadtéri kemencét, földbe mélyített cölöpszerkezetes épületet és kutat találtunk mindkét időszakból. Egy több mint húsz méter hosszú, alapárkos, cölöpös, háromhelyiséges házat kemencével teljes egészében sikerült feltártunk, melynek környezetéből számos díszes 16. sz. eleji kerámiatöredék és értékes fém-tárgy került elő. A késő középkori településen az objektumok olyan sűrűek, hogy utca, illetve telekszerkezet egyelőre nem különíthető el. A feltárt terület 13 000 m².

STRAUB PÉTER

266. Nagyrécsce határa

(Zala megye) Ő, Á

2004. március 29. és április 28. között ellenőrző terepbejárást végeztünk az M7 autópálya nyomvonalának Nagykanizsa és a Zala/Somogy megyehatár (187+485–209+300 km-sz.) közötti szakaszán. Az alábbi új lelőhelyeket regisztráltuk:

Cserharaszi-rét: A lelőhely Nagyrécsce központjától 1,5 km-re DK-re, Zalasárszeg központjától 1,5 km-re DNy-ra található. A patakmeder melletti dombtetőn sűrűbben és annak DNy-i lejtőjén ritkábban találtunk őskori leleteket, köztük kőpengét is. Kiterjedése 350×210 m.

Rózsa-víz: Nagyrécsce központjától 4 km-re K-re, a Rózsa-víz nevű kis vízfolyás jobb partján, és az onnan déli irányba emelkedő dombon őskori és Árpád-kori leleteket gyűjtöttünk ritkás szóródásban. A lelőhely mérete 290×135 m.

KVASSAY JUDIT – SZÁRAZ CSILLA

267. Nagyszénás, Svábföld 562. sz. tanya

(Békés megye) Sza, H

2004. szeptember 17. és október 8. között tervásatás keretében kutatásokat folytattunk a lelőhelyen. Az ásás célja az 1948 vagy 1949 augusztusában előkerült lovas sír helyének tisztázása és további temetkezések föltárása volt. A lelőhely Nagyszénástól délre 1,5 km-re, a Hajdúvölgyi-csatornát kísérő magasparton található. Az ásás során három 10–11. századi, Ny–K-i tájolású temetkezést és egy valószínűleg a korai szarmata korszakhoz köthető objektumot tártunk fel.

A 10–11. századi sírok közül kettő felnőt, egy pedig gyermeksír. Az első sírban nyugvó férfit ezüst S-végű fülbevalói mellett csontmerevítő íjával, törével és csiholókészletével együtt, részleges lótemetkezéssel, ételmelléklettel bocsátották utolsó útjára. A sír bontásakor koporsó famaradványait sikerült megfigyelni.

A három sír Ny–K-i irányban egymás mögött helyezkedett el. A kiscsaládi temető nagy valószínűséggel csupán három sírt tartalmazott.

Munkatársak: Bóka Gergely, Gyenge Antal, id. Lichtenstein László, Lukács József, Nagypál Attila, Tóth Tibor, Tugya Beáta.

LICHTENSTEIN LÁSZLÓ – RÓZSA ZOLTÁN

268. Nagytarcsa, 844/1 helyrajzi számú út (MRT 13/3 k. 18/9 lh.)

(Pest megye) B?, V?, Sza

2004 márciusában gázvezetékárokot ástak Nagytarcsán, a 844/1 helyrajzi számú út nyomvonalán, ahol szakfelügyeletet láttam el március 31-én. A helyszín a község belterületének DK-i széle, a temetőtől K-re, a Szilaspatak melletti domboldal. Az összesen 570 m hosszan kiásott árok a nagytarcsai 9. sz. lelőhely területére esik. Az 50 cm széles, 80–100 cm mély árkok falában régészeti jelenség nem mutatkozott, a kidobott földben cserpet nem találtam. Ugyanakkor az árok É-i, országút melletti szakaszánál, az árok melletti megbolygatott felszínről néhány cserpet gyűjtöttem: pár kézzel formált szarmata töredéket és egy késő bronzkori vagy kora vas-kori oldalt. A most előkerült leletek a 18/9 lelőhely kismértékű kiterjedését jelzik É-i irányban. A leletek a váci Tragor Ignác Múzeumba kerültek.

KÖVÁRI KLÁRA

269. Narda határa

(Vas megye) Ő, Kö

2004. március 16-án helyszíni szemlét végeztünk a község területén.

Kisnarda, Petőfi Sándor utca (hrsz.: 290–294): Egy a határok irányából lejtős domboldal terephullámán terül el a lelőhely, amely mind az öt telket lefedi. Szétosztott objektumokat nem láttunk. Csak középkori edénytöredékeket gyűjtöttünk.

Széles-földek-dűlő (hrsz.: 081/10–16): A 082/2 helyrajzi számú földút Ny felé lejtős domboldalát évszázadok óta erősen művelik, a talált edénytöredékek meglehetősen elaprózódtak. A domboldal említett földúthoz közeli terephullámán (alacsonyabb terasz) gyűjthető a leletek többsége és nagyon sok a dombtetőhöz közeli mélyedésben. A dombtetőn, dombgerincen a leletek megszűnnek. Délen a műút, Ny-on a 080/2 helyrajzi számú földút és K-en a domb gerincétől Ny felé kb. 50 m-ig ismerjük a lelőhely kiterjedését: kb. 200 m (É–D) × 200 m (K–Ny). A leletek csak kerámiatöredékekre és kovaszilánkra korlátozódnak. Ezek őskoriak, valamint a 13–18. század emlékei.

Munkatárs: Vámos Gábor.

ILON GÁBOR

270. Nemesládony, Erdőalja-dűlő

(Vas megye) Ő, Á

2004. július 23-án leletmentést végeztünk a régi kavicsbányában. A területen a kavicsbányászat egy 12–13. századi település objektumait semmisítette meg. Az objektumok indulását jelentő, a bánya oldalában megfigyelhető humuszréteg a mai felszíntől 25–30 cm-re kezdődik. A bányászat mélysége 80–130 cm között változik, így gyakorlatilag minden, a bánya területén elhelyezkedő régészeti jelenség megsemmisült. A megrongált

objektumból előkerült leletanyag 12–13. századi. Nagyrészt redukált égetésű, kisméretű fazekakhoz tartozó töredékeket bontottunk ki az objektum aljából. Figyelmet érdemel egy nagyméretű, az edény egész alját elfoglaló, kerek alakú fenékbélyeges fazékalj. Emellett sűrűn elhelyezett rádlisorokkal és szélesen, mélyen bekarcolt vonalakkal díszített fazékoldalok és egy fazékperem került elő. A gödörben viszonylag sok állatcsont-darabot figyeltünk meg, ezek azonban a bontás során szétporladtak. Találtunk egy 2 cm-es, közelebből meg nem határozható kovácsoltvas-töredéket is. A település kiterjedését nem tudtuk megállapítani. A bányagödör metszetfalában objektumot és leletanyagot nem találtunk. A kavicsbányászat tehát egy Árpád-kori falu objektumait bolygatta meg és jórészt elpusztította.

Munkatárs: Szilasi Attila Botond régésztechnikus.

PAP ILDIKÓ KATALIN

271. Nemesvámos, Baláca

(Veszprém megye) Ő, U, Ró, Kö

2004-ben július 12. és augusztus 17. között végeztük a régészeti feltárást. Az ez évi ásatások elsődleges célja a korábbi években részlegesen már kutatott XV. épület ásatásának befejezése volt. Ennek érdekében nyitottuk meg a 13/H-I-J-K, a 37/G és 49/G szelvényeket, valamint a 2/1991/3 kutatóárok É-i felét. Sajnálatos módon további kőfalat nem találtunk, különböző szinteken azonban középkori házakra utaló elszíneződéseket, különböző rendeltetésű gödröket tártunk fel. A XV. épület Ny-i falához közel eső szelvényben egy kis, középkori vasolvasztó kemence maradványaira akadtunk. A 13/H-K szelvényekben nagyon erős újkori (középkori) beásásokra találtunk. Az altalajt átvágó gödrök nagyobb részt őskori eredetűek voltak, az egyikben egy kissé hiányos újkőkori(?) csontvázas sírt tártunk fel csontgyöngy mellékletekkel. A gödör kerámiaanyaga lehetséges, hogy a temetkezéssel van összefüggésben. A XVII. épület közelében két szelvény feltárást be kellett fejezni. Római kori kőfalakat, kőfalakhoz csatlakozó könnyűszerkezetű válaszfalakat határozhattunk meg. Az egyik gödörből kora római edényeket gyűjtöttünk. 2004 májusa és augusztusa között mérésekkel, majd kiértékeléssel folytattuk a földradar kutatásokat a Rhé Gyula által már ismert VI. épület környezetében.

PALÁGYI SYLVIA

272. Nemesvámos, Büdös-kút

(MRT 2. k. 34/4 lh.)

(Veszprém megye) Ő

Nemesvámos község önkormányzata beruházásában vízvezeték épül a falu K-i határában található 34/4 őskori és középkori lelőhely közelében, a disznóhizlaldáchoz vezető földúton. A lelőhely pontos helye és kiterjedése ismeretlen volt, ezért 2004. június 1–8. között 200 m hosszan kutattuk a nyomvonalat. Összesen kilenc

beásást találtunk, melyek közül csupán kettőben volt szórványosan jellegtelen őskori kerámia. A lelőhelynek csak a peremét érinti a vízvezeték.

REGENYE JUDIT

273. Nemti határa

(Nógrád megye) I, Kö, Kú

2004. május 9-én lakossági bejelentés nyomán helyszíni szemlét tartottam a Réz-hegy és a Mogyorós-tető közötti vízmosás oldalában.

Kisszög: Korábban a templomtól délre, a Zagyvapart-ra vezető utcában egy közműfektetés során ismeretlen korú, agyagba rakott kőfalra bukkantak. A helyszíni szemle során ennek nyomát nem leltük.

Kőház (Vasút utca 1.): Az ismert régészeti lelőhely szemléje során megállapítottam, hogy az 1970-es években tett megfigyelésekhez képest az egykori kőépület jelentősen lepusztult. A lelőhely dombjába több helyütt belebányásztak, az egykor több méter magas falak nagy részét lebontották, aminek gyakran faragott kőanyagát a szomszédos telkek melléképületeinél használták fel. Az épület Ny-i oldalán új nyílást nyitottak és a feltehetően középkori eredetű falakat jelenleg pinceként használják. A lelőhely régészeti védelme mindenképpen indokolt lenne.

Mogyorós: A Mogyorós oldalában megállapítható volt, hogy a vízmosás É-i peremének omlásakor egy kb. 10 m hosszan követhető fekete kormos réteg bukkant elő a jelenlegi talajszinttől kb. 1,5 m mélységben. A rétegből fosszilizálódott agancstöredék került elő több lapos kő mellől. A fekete rétegből kiindulva a partfalban sekély 30–40 cm mély beásás volt látható. A lelőhely az erózió, a partfal omlása miatt folyamatosan pusztul.

Templom: A már ismert régészeti lelőhelyet bejárva megállapítottam, hogy a dombon álló templomot egykor kőkerítés vette körbe. Ennek nyomai a domb déli oldalán ma is láthatók. Ugyanitt pincék is feltételezhetők.

Zagyva-malom: A Zagyva partján, nagyjából az út menti kereszttel szemben a kb. 30 évvel ezelőtt még óriási facölöpök voltak a folyó medrében. Az újabb medertisztítások következtében ezen a helyen ma már semmi nem látható, de a helyiek szerint egykor malom állt itt.

TANKÓ KÁROLY

274. Nógrád, Vár

(Nógrád megye) Kú

2004. november 2–12. között régészeti feltárást végeztünk a Belső vár déli részén. Megállapítottuk, hogy a Belső vár déli részének egykori udvarát a Várhegy biotic-dácit sziklacsúcsának lefaragásával, körbefalazásával és sziklatörmelékkel feltöltésével alakították ki a 17. század első felében. Korábbi építkezések nyomai nem kerültek elő. A körítőfal lebontása után a terület legnagyobb része a járósínt alatti szintig lepusztult.